

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEŞ-BOLYAI UNIVERSITÁT
TRADITIO ET EXCELLENTIA

Periódusok és rendszerek Interdiszciplináris párbeszéd VIII., konferenciafelhívás

2019. november 7–8.

Az ENSZ Közgyűlése és az UNESCO a 2019. évre meghirdette A Kémiai Elemek Periódusos Rendszerének Nemzetközi Évét abból az alkalomból, hogy Dmitrij Mengyelejev 1869-ben mutatta be az Orosz Kémiai Társaságnak a kémiai elemek periódusos rendszerét. Mengyelejev elsőként vette észre, hogy az elemeket növekvő atomtömeg szerint rendezve a táblázat a fizikai-kémiai tulajdonságok periodikusságát mutatja. A rendszer logikája alapján meg mertte változtatni az akkoriban ismert 63 elem vélt sorrendjét, és üres helyeket is fenntartott a szerinte hiányzó elemeknek, amelyeknek megjósolta a tulajdonságait. Mengyelejev a hírnevét elsősorban az előrevetítéseinek köszönhetően, amihez nem kevés bátorságra volt szükség. Az általa feltételezett elemek felét a kutatások mára már bizonyították. Korszakalkotó eredményei nemcsak oktatási szempontból figyelemreméltóak, hanem minőségi ugrást jelentettek a tudományos kutatásokban. Rendkívül fontos minden tudományágban az „elemi” tudás rendszerbe foglalása, a periodicitás vagy véletlenszerűség felismerése.

Az elemeket a szabályszerűség, az összemérhető tulajdonságok szervezik rendszerré, s e tulajdonságok adott szempontok alapján történő, körülhatárolható változása, alakulása periódusokba rendezi azokat. Szabályszerű rendeződést, egy állapot, jelenség vagy történet ismétlődő vagy azonosítható elven történő változásait találjuk bármely diszciplína metodológiai alapján, hiszen ezek adják a vizsgálhatóság, összevethetőség, kutathatóság szinkron és diakrón dimenzióit. A történelem gazdasági, politikai, szociális stb. jellemzők által körülhatárolható időszakai ugyanúgy periódusok, mint az irodalom- vagy esztétörténeti korszakok, az irodalom-, zene- és művészettörténetben ismert stílusrányzatok. A történetek narratívába szervezése rendszerezést, rendszerképzést feltételez – ezt teszi mind a történet-, mind az irodalom- és általában a tudománytörténetírás. Az önhasonló tulajdonságok szabályos ismétlődése teszi vizsgálhatóvá a fraktálokat. Számos, a természetben megfigyelhető jelenség rendelkezik térbeli vagy időbeli periodicitással, amely nagymértékben megkönnyíti ezen jelenségek rendszerezését és tanulmányozását. Rendszerekbe szerveződnek a kémiai elemek, rendekbe az élőlények. A társadalomkutatás *rendszer szemléletnek* nevezett megközelítése az egyént az őt körülvevő természetes környezetével együtt vizsgálja. A módszertani iskolák bármely tudományágban rendszerré szervezik a problémák megközelítésének párhuzamos útjait. Ugyanakkor a rendszerek

határai, a periódusok szabályos (vagy éppen a szabályostól eltérő) ütemei teszik élővé a tudományos kutatást, mivel folyamatos újraértékelésre, újabb részegységek figyelembevétele által újrendezésre hívják fel a kutatókat.

Idén a diszciplínák periódusainak, rendszereinek ismertetésére, a periodicitás és rendszerszerűség új megközelítési lehetőségeinek átgondolására hívjuk meg az érdeklődőket. A Babeş-Bolyai Tudományegyetem és a Bolyai Társaság a BBTE Kémia és Vegyészmérnöki Karával és a Kolozsvári Akadémiai Bizottsággal együttműködve nyolcadik alkalommal szervezi meg nemzetközi interdiszciplináris konferenciáját *Periódusok és rendszerek* címmel, 2019. november 7–8-án, öröndetes módon a Magyar Tudomány Ünnepe keretében.

A szervezőbizottság a konferencia interdiszciplináris jellegéből adódóan arra kéri az előadókat, a felkészülés során legyenek tekintettel arra, hogy az előadások nem szakmabeliek számára is érthetőek és követhetőek legyenek.

Részvételi szándékát és előadásának munkacímét, kérjük, közölje június 1-jéig, a legfeljebb 500–600 betűs kivonatát pedig küldje el szeptember 1-ig a bolyaitarsasag@gmail.com email-címre!

A konferencia szervezőbizottsága fenntartja a jogot, hogy csak azokat az előadás-javaslatokat illessze a konferencia programjába, amelyek a beérkező kivonatok alapján a jelzett témakörhöz tartozónak bizonyulnak.

A konferencián elhangzott előadásokat önálló kötetben megjelentetjük. A részletes program összeállítása után a formai követelményeket megküldjük a résztvevőknek. A publikálásra előkészített szövegváltozatokat 2019. december 1-ig ugyancsak a fenti e-mail címre kérjük beküldeni.

A részletes programot további körleveleinkben ismertetjük.

A közelgő együttműködés reményében sikeres munkálkodást kívánunk!

Kolozsvárt, 2019. március 25-én

A konferencia szervezőbizottsága:

Dr. Soós Anna, rektorhelyettes

Dr. Néda Zoltán, a KAB elnöke

Dr. Gábor Csilla, a Bolyai Társaság elnöke

Dr. Péter István

Dr. Borbély Sándor

Dr. Berszán Lídia

Dr. Rüszt-Fogarasi Enikő

Dr. Veress Károly

Bilibók Renáta

Dr. Barabás Réka

Dr. Sógör Csilla